
Dynamische diersporen

Wat

Een aantal werkvormen en technieken om rond sporen en prenten te werken zonder dat je er zelf heel onderlegd in hoeft te zijn.

Ook leuk om op die manier zelf meer bij te leren over dieren en hun gewoontes.

Waar

Een stukje natuur met bij voorkeur twee of drie verschillende biotopen. Water in de buurt is een pluspunt.

Waarom

- Op een andere manier naar de natuur kijken
- Rijkdom (biodiversiteit) leren zien
- Ideaal startpunt voor veel kennis over gedrag en gewoontes van dieren
- Fascinerend
- Met andere ogen -die van dieren- naar een biotoop kijken
- Beter beeld van het leven in de buurt
- Belang van dood hout wordt meteen duidelijk
- Verder inzoomen op natuur om je heen
- Verwondering aanwakkeren
- Op een toegankelijke manier dichterbij de natuur gaan staan
- Het is gewoon leuk!

Doelgroep

Volwassenen, maar ook kinderen vanaf +- 8 jaar

Timing

Materiaal

Lintjes aan een wasknijper

Stokjes met een lintje aan

Een wit doek

Vergrootglazen of loupes

Je eigen sporendoos (een hobbydoosje met opdelingen in werkt goed en past gemakkelijk in je rugzak)

Filosofie

Sporen zijn een interessant startpunt om mensen op een andere manier naar natuur te doen kijken. We gaan inzoomen op details, waarlangs heel wat inhoudelijke info mee kan worden gegeven. Kijken en zoeken naar sporen kan het begin zijn van een interesse in dieren en hun gewoontes in de omgeving.

Gericht leren kijken

Geef enkele opdrachtjes waarbij de deelnemers gericht moeten leren kijken. Dit is een goede oefening en noodzakelijk om sporen te kunnen vinden.

Een aantal voorbeelden:

- Zoek de kleinste tak – ga niet verder dan 1 stap
- Enkele op voorhand verstopte voorwerpen/vogels/dieren/... zoeken
- Gericht kijken door een kijkbuis/kijkkader
- Zoek de dikste tak in een boomkruin
- Zoek een boom met een ruwe schors
- Zoek iets roods/zachts/groots/...

Speuren naar sporen

In duo's of individueel krijgen deelnemers een stokje (of wasknijper) met een gekleurd lintje aan. Samen zoeken ze in een afgebakend gebied naar een willekeurig spoor. Ze plaatsen de stok of hangen de wasknijper bij het spoor.

Ondertussen loopt de begeleider rond en observeert hij/zij de gemarkeerde sporen. Bepaal als begeleider zelf de volgorde van de sporen die je aan bod wil laten komen. De hoeveelheid aan stokjes geeft al aan dat sporen altijd en overal te vinden zijn. We moeten ze niet opzoeken = bewustwording dat sporen overal aanwezig zijn.

- Deelnemers hebben de neiging om onmiddellijk van je weg te lopen als ze sporen moeten zoeken, terwijl er op de plaats waar je de uitleg gaf ook veel sporen te vinden zijn.
- Bespreek niet steeds dezelfde sporen. Laat de deelnemers duidelijk weten dat ze bij een volgende speurronde, de reeds behandelde sporen niet opnieuw

mogen markeren. Zeg de deelnemers ook dat je nu niet alle sporen zal bespreken, maar dat de niet behandelde sporen later zeker nog terugkomen. De deelnemers hebben natuurlijk ook flink speurwerk verricht!

- Stel bij een spoor steeds vragen. Vertel niet zelf wat er te zien is en van wie het komt en waarom het spoor daar te vinden is. Zet de deelnemers aan tot denken en logisch redeneren...zo leren ze veel meer!

Vb aangevreten denappels op de grond (eekhoornvraat)

We hebben hier nog een spoor?

Wie kan zeggen wat het spoor is? Wat je ziet?

Van welk dier zou het spoor kunnen zijn?

Waar zou het dier gezeten hebben toen hij aan de denappels aan het knagen was?

Waarom denk je dat?

- Beperk de informatie die je meegeeft per spoor. Teveel info wordt toch niet opgenomen door de deelnemers en gaat verloren. Bijkomende info kan je bij een volgende speurenronde nog meegeven.

Verlaat na het bespreken van max 5 sporen de locatie. Laat de deelnemers bepalen naar waar je gaat. Laat een nieuwe speurrunde van start gaan. Laat de deelnemers weer vertrekken en zeg vb 'stop' of fluit met een leuk vogelfluitje om de deelnemers te laten stoppen met stappen. Ze moeten nu een spoor zoeken op de plaats waar ze staan. Ze mogen vb max. 1 stap zetten.

Duid af en toe een duo aan om het spoor van een ander duo toe te lichten.

Ga als 'voorloper' eens zitten of stilstaan om een plek te screenen op sporen.

Hou de besprekingen kort. Zorg voor een duidelijk begin en einde.

Ga bij weinig interesse door naar een volgend spoor.

Sluipspel

Laat de deelnemers per drie of vier een sluipspel spelen.

Lid 1 (De Bosmuis/ Eekhoorn/ Ree/ ...) van elk groepje gaat op een plaats naar keuze zitten (ongeveer 20 m afstand). De andere groepsleden moeten nu zo dicht mogelijk bij 'het dier' geraken. Als 'het dier' een geluid hoort dan wijst het naar de plek waar er geluid vandaan komt. 'Het dier' mag zich natuurlijk niet omdraaien en kijken.

Wijst de arm in de richting van een van de besluipers, dan moet deze terug naar de startplek. Benieuwd wie het best kan sluipen.

Sporen van een specifiek dier zoeken

Laat de deelnemers in een afgebakend gebied op zoek gaan naar sporen van een specifiek dier vb de ree of naar een specifiek spoor vb vogelpootafdrukken.

Spiegeltje, spiegeltje ...

Geef elke deelnemer een spiegeltje. Laat de deelnemers plaatsnemen tegen de stam van een boom. Laat de deelnemers met het spiegeltje speuren naar sporen in de boomkruin of op de stam.

Micro-Macro

Geef elke deelnemer een loepje. Laat ze even sporen zoeken die ze anders nooit zouden opmerken. Bv. sporen speuren op schors, tussen mos, op stenen, ...

Sporenmemory

Verzamel de groep rond je en leg een wit doek in het midden.

Leg uit dat je voorwerpen op het doek gaat leggen, dat ze even mogen kijken, zich dan moeten omdraaien en dan mogen terugkijken en raden wat er veranderd is.

Leg -terwijl iedereen zich omdraait- drie of vier diersporen uit je sporendoos op het doek. Dit kunnen vb drie verschillende soorten gallen zijn.

Laat iedereen +-10 seconden kijken, waarna de deelnemers zich terug omdraaien.

Verwissel één spoor. Ruil bijvoorbeeld een gal in voor een aangevreten okkernoot.

Laat iedereen raden wat veranderd is en bespreek de sporen.

In een tweede ronde kan je het moeilijker maken. Vb. leg 9 vraatsporen en wissel ze van plaats.

Dit is een uitstekende manier om sporen te bespreken waarvan je niet zeker bent dat je ze zal vinden. Ook als aanvulling op een andere gidsactiviteit is het interessant.

Maak een lijstje

Maak na de wandeling een lijstje van dieren en sporen van dieren die gezien werden. Welke lijst is langer? Hoe komt dat?

Tips

- Maak ev. vooraf sporenbedden: hark een stukje zand of modder één of twee dagen voordien mooi vlak. Je kan de sporen van dieren die er nadien over zijn gelopen zo heel mooi zien. Maak er meerdere in één gebied.
- Sporen bespreken: je kan veel over sporen vertellen/vragen zonder dat je zelf weet van wie het is.
  - Kijk naar de afstand tussen de prenten of naar de prent zelf...hoe groot denk je dat het dier is?
  - Liep het dier snel of eerder traag?
  - In welke richting liep het dier?
  - Waarom zou het dier hier gelopen hebben?
  - Zie je tenen? Hoeveel?
  - Zie je nagels? Hoeveel?
  - Vind je in de omtrek veel gelijkaardige sporen?
  - Welke dieren lusten dit graag?
  - Welke dieren hebben zo'n grote snavel?
- Bepaal zelf een route en stap hem op voorhand af.
- De begeleider is geen koning sporenzoeker: geef dus geen eindeloze uitleg.
- Denk na over wat je wilt bereiken met de activiteit.
- Leg relaties tussen het spoor, de omgeving, het dier, ...! De vraag 'waarom hier' kan daarbij een hulpmiddel zijn.

Meer info en inspiratie

- Sporenboeken uit de Natuurpuntwinkel
- <https://winkel.natuurpunt.be/catalogsearch/result/?q=sporen+dieren>
- Het prentenboek – René Nauta en Aaldrik Pot
  - Facebookgroep: Sporenzoekers
  - Nieuwsbrief Natuuracademie voor vb online cursus sporenzoeken
  - Extra Bushcraft voor live cursus sporenzoeken